

Horthy jobban csinálta?

2011 június 14. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

A honvéd- és csendőrtiszti állomány általában 53-57, míg a csendőregénység körülbelül 50 éves korig szolgált kötelezően. A maximálisan szolgálatban eltölthető idő 36 év volt a hivatásos tisztek esetében

A nyugellátásuk megszűnt, ha az illetőt „visszafoglalkoztatták”, nem lehetett egy életre íróasztal mellé ülni, és nem

a „f?nök döntött” az illetményekr?l sem. A két világháború között a haza szolgálata mégis kiszámítható életpályát biztosított, és a társadalom is „igazságosnak” érezte. Szolgálati nyugdíjak egykor és ma.

Hetek óta gy?rik egymást a kormány tagjai és a rendvédelmi dolgozók szakszervezetei, a viták egyik gyújtópontjában a szolgálati nyugdíj és a „visszamen?leges hatály” áll. Legel?ször is lássuk, kir?l és mir?l beszélünk. Rendvédelmi dolgozó alatt a [törvény](#) a rend?rség, a polgári védelem, a vám- és pénzügy?rség, a büntetés-végrehajtás, a t?zoltóság és a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állományú tagjait érti. ?k jogosultak az úgynevezett szolgálati nyugdíjra, amely 25 év szolgálat után jár. Ebbe az id?be beleszámít a szakirányú oktatási intézményben eltöltött id? is, vagyis egy rend?r, aki 14 évesen kezdte a szakközépiskolát, 39 évesen nyugdíjba vonulhat.

Iskolával vagy anélkül?

A járandóság kiszámításánál ugyanakkor a mostani rendszer csak az utolsó év jövedelmét veszi figyelembe, ezáltal manipulálható, és egy Kádár-korszakbeli gyakorlatra ad lehet?séget. Feltéve, hogy az éves jutalmak nagy részét például a nyugdíj el?tt álló kollégák közt osztják szét, az nagy mértékben „megdobja” nyugdíjuk összegét. Mindez száka lehet a társadalom többsége szemében, akik 40 év munkaviszony után és 60 éves koruk felett jogosultak csak nyugellátásra. Még akkor is, ha a közbeszédben gyakran felbukkan: az életveszélyben töltött munkaid?t azért valahogy mégis kompenzálni kell.

Nos, van ellentételezés: a szolgálatban eltöltött id? kétszeresen számít azoknak, akik háborús helyzetben, rendkívüli vagy különösen veszélyes körülmények között szolgálnak külföldön, illetve a rend?rség terrorellenes szerveinél ténylegesen terrorelhárítói feladatokat végeznek. Vannak [kisebb szorzók](#) is, 1,5-szeres például t?zszerezéseknek, b?vároknek, és 1,2-szeres azoknak a büntetés-végrehajtásban dolgozóknak, akik a rabokkal folyamatosan, közvetlen kapcsolatban állnak. Hagyjuk most a kormány körvonalazódó terveit, vélt vagy valós céljait és a visszamen?leges törvényalkotás aggályait. Nézzük, hogyan m?ködött mindez a két világháború között.

A honvédtisztek nyugdíjazása a két világháború között is a szolgálati id? függvénye volt: 36 évet kellett egyenruhában tölteniük, hogy utána fizetésük 90-100 százalékával nyugállományba vonulhassanak. A „visszaszámlálás” – normál körülmények között – a tisztté avatást követ?en, általában 19-21 éves életkorban kezd?dött. Mivel a maximális szolgálati id? 36 év volt – annál hosszabb ideig csak az államf? külön engedélyével szolgálhatott honvéd- vagy csend?rtiszt – a legkorábban általában 53 - 57 évesen kerültek nyugállományba a honvédség és a csend?rség hivatásos tisztjei, tábormokai.

Természetesen korábban is elhagyhatták a honvédséget, illetve a csend?rséget a hivatásos állomány tagjai, de abban az esetben a nyugellátás összege jelent?sen alacsonyabb volt– mondta el az fn.hu-nak Szakály Sándor történész, a Károli Gáspár Református Egyetem professzora.

Dupla évek a fronton

Bár a fiatal tisztek még feltehetően nem sokat törődtek majdani nyugellátásukkal, a törvényhozók azért arról gondoskodtak, hogy minél később jusson eszükbe „pályát módosítani”. A katonai akadémián folytatott tanulmányokat ugyanis általában az állam fizette – igaz, voltak magánalapítványi helyek és voltak, akik fél-, illetve teljes fizetésesek voltak -, amit tekinthetünk úgy is, hogy megellegezték a növendékeknek a képzés költségeit. Az iskolapadot elhagyva ugyanis 10-12 év tevéleges szolgálatot kellett teljesíteniük, ellenkező esetben visszamenőleg kellett fizetniük teljes képzésük díját.

Ráadásul, aki nem szolgált le legalább 15 évet, egyáltalán nem is számíthatott nyugellátásra. Duplán számítottak ugyanakkor háborúban, a fronton töltött évek, de ezek nem a szolgálati időt rövidítették, hanem a nyugellátás megállapításánál elszámolt éveket gyarapították. Ha egy katona például három évet töltött háborúban vagy háborús helyzetben, akkor ugyanúgy 36 évet szolgálhatott maximum, de amikor nyugállományba helyezték – és „leszolgálta az idejét” – akkor a szolgálati éveinek száma 39-re emelkedett.

Fizetés, vagy nyugdíj

Kissé más volt a csendőregénység – a tiszthelyettesi állomány - helyzete. Csendőrnak az lehetett, aki a kötelező két éves katonai szolgálatát letöltötte. A honvédségben legalább tisztesi – rovezető, tizedes, szakaszvezető – rendfokozatot ért el s megfelelő szellemi és fizikai képességekkel rendelkezett és a testületbe történt felvétele után másfél évi próbaszolgálatot teljesített, közben elvégezte a járőtárs iskolát. Ez azt jelentette, hogy a csendőregénység többsége 23-25 évesen kezdte meg a tényleges csendőri szolgálatot. A csendőrtisztek egyből 20 évre kötelezték el magukat, míg a legénység hatévi szolgálatot vállalt, amit évről évre meghosszabbíthatott.

Ennek ellenére minimális volt a lemorzsolódás – jegyzi meg a történész. A csendőrök szolgálati ideje 25 év volt, amit természetesen nem tölthettek végig a terepen. A bűnök általánosan 40-45 éves életkorukig üldözhetőek a vidéki Magyarországon, utána pedig különböző irodai szolgálatra osztották be őket. Azt mondhatjuk, hogy a csendőrök többsége körülbelül 50 éves korában vonult nyugállományba. Akkor, amikor szinte kivétel nélkül annyit kilométert „gyűjtöttek össze” a lábukban, hogy legalább kétszer megkerülhették volna a földet. Természetesen ilyen esetben a teljes körű nyugellátás illette meg őket.

Ellentétben a mai gyakorlattal, az állami alkalmazásba visszatérő, „kiszolgált” katoná- vagy csendőrtiszt nem kaphatott kétféle juttatást, vagyis megbízatása idejére szüneteltették a nyugellátását. Még akkor se, ha az illető mint a Honvéd Vezérkar főnöke, gyalogsági tábornoki rendfokozatban került nyugállományba 1935-ben. Róder Vilmost 1936. október 12-ével honvédelmi miniszterré nevezték ki. Nyugellátásának folyósítását 1936. november 1-jével fel is függesztették, mivel ismét „állami alkalmazásba lépett”.

Vajna Viktor címzetes altábornagy, nyugállományba helyezését követően három év múlva a polgári életből kapott „visszautasíthatatlan” megkeresést. Éves, több mint negyvenezer pengős fizetése mellett autóhasználat is megillette, illetve néhány ezer pengős egyéb költségtérítés. Az „elveszített” éves 18 ezer pengős nyugellátási összeget is „álta” a munkáltatója. Úgy vélte ugyanis, nem rövidítheti meg a nyugállományú tábornokot, akit állam már nem fizetett, hiszen újra „munkavállaló lett” az akkor 57 éves Vajna Viktor.

Egyenlő illetmény

A „boldog békeidőben” és a Horthy-korszakban emellett nem létezett olyan „irodista honvéd- vagy csendőrtiszt” sem, aki egy íróasztalnál kezdte meg a szolgálatát, és gyakorlatilag asztalával együtt helyezték nyugállományba. Meghatározott időnként ugyanis fel kellett állniuk és csapatszolgálatot kellett teljesíteniük, és ez vonatkozott mindenkire. Nem volt „bérfeszültség” sem, mert ugyanazon rendfokozatot viselő tiszték egyazon javadalmazásban részesültek.

Nem tehetett kivételt sem a Honvédség Főparancsnoka, sem az illetékes miniszter, sem a Honvéd Vezérkar főnöke vagy a csendőrség felügyelője. Nézzük a hivatásos csendőrtisztek illetményét: a havidíj rendfokozatok szerint volt megállapítva, minden rendfokozat egy-egy fizetési rangosztályhoz tartozott, és az azonos rendfokozatban szolgálok számára – beosztásuktól függetlenül - azonos volt.

Valami különbséget mégis kellett tenni azoknál a magasabb rendfokozatoknál – főhadnagy - ezredes -, amelyekben az illető több időt töltött el. Ezekben két-három fokozatot állapítottak meg, és általában háromévente emeltek: értelemszerűen nem kereshetett ugyanannyit egy frissen előléptetett alezredes például, mint aki már évek óta viselte a rangot. Ugyancsak azonos volt az úgynevezett csendőrségi pótdíj is, amely szintén a rendfokozathoz kötődött. Létezett még a korpótdíj, melyet a századosok, őrnagyok, alezredesek kaptak, ez a havidíj mintegy 7-8 százalékát tette ki.

Kiszámítható életút

A rendfokozattól függetlenül azonos nagyságrendű családi pótlék járt a házastárs és az eltartott családtagok után mindenkinek. A tisztiszolga-váltás havi összege nem volt magas, de az alacsonyabb rendfokozatú tisztek magasabb, a magasabb rendfokozatúak alacsonyabb összeget kaptak. Mindezeket lakbérilletmény egészítette ki, mivel törvény szabályozta, hogy a lakhatást az állam biztosítja a hivatásos állományú katonák és csendőrszemélyek számára. A lakbérilletmény rendfokozathoz és településhez igazodott, megfelel? jogi szabályozással – sorolja Szakály Sándor.

Eltért a fentiektől az úgynevezett munkaadói pótdíj, amelyet bizonyos beosztásokhoz rendeltek hozzá: ez általában a havidíj 10 százalékát kitevő összeg volt, és ilyen pótdíjban a hivatásos tiszti állomány mintegy 15 százaléka részesült. A különböző közalkalmazotti és köztisztviselői pályát választók illetményeinek a meghatározása esetében ugyanez a rendszer működött.

Nem a mindenkori főnök kénye-kedve szerint alakultak tehát a „fizetések”, hanem az ország aktuális teherbíró képességéhez igazodva. Olyan formában, hogy a „jó” és a „rossz” egyformán érje mindazokat, akik a kiszámítható életutat, a nyugdíjas állást, az ország és a köz javának a szolgálatát választották – fogalmaz Szakály Sándor, és hozzáteszi: a visszamenőleges érvényes változtatás éppúgy nem járható út, mint ahogy a mostani helyzet is joggal szül feszültséget a társadalomban. A fegyveres- és rendvédelmi testületeknél szolgálók esetében sokkal inkább szerencsés lenne nem az életkorhoz, hanem a szolgálati időhöz kötni a nyugállományba vonulást, de utóbbiba azért a „bölcsödét, óvodát” nem kellene beszámolni.

fn.hu, Bihari Dániel

Ajánló